

NOTES SOBRE EL FOMENT DE LA CUSTÒDIA DEL TERRITORI A CATALUNYA

SALVADOR GRAU

Cap del Servei de Planificació de l'Entorn Natural

Direcció General de Polítiques Ambientals

Departament de Territori i Sostenibilitat

Generalitat de Catalunya

SUMARI

I. INTRODUCCIÓ	1
II. LA CUSTÒDIA DEL TERRITORI HA DE SER RELLEVANT EN LES POLÍTIQUES DE CONSERVACIÓ	2
III. EL COMPROMÍS DE LA GENERALITAT DE ATALUNYA AMB LA CUSTÒDIA	2
IV. LA CUSTÒDIA, LLAVOR D'UNA NOVA ECONOMIA.....	4

I. INTRODUCCIÓ

La custòdia del territori és una estratègia per implicar la societat en la conservació del patrimoni natural i la biodiversitat, entre d'altres valors del territori com el patrimoni cultural o el paisatge. Habitualment s'articula mitjançant un acord de custòdia entre un propietari de terres i una entitat de custòdia, però pot prendre moltes altres formes, involucrant propietaris i usuaris de terres i dels recursos naturals, entitats que prenen formes jurídiques diverses, administracions públiques, empreses, productors, etc...

El Departament de Territori i Sostenibilitat té, entre les seves funcions, la d'impulsar la custòdia del territori a Catalunya. La Generalitat de Catalunya forma part de la Xarxa de Custòdia del Territori des de 2004, tot i que ha acompanyat el seu procés de desplegament des de la seva creació.

La Xarxa de Custòdia del Territori, té la finalitat de promoure i desenvolupar la custòdia a Catalunya mitjançant el reforçament de les entitats, la prestació de serveis als membres, el treball conjunt amb les institucions

públiques per crear un marc favorable (polític, jurídic, fiscal, etc..) al desenvolupament de la custòdia, l'increment de capacitats i l'ampliació del reconeixement social, etc...

II. LA CUSTÒDIA DEL TERRITORI HA DE SER RELLEVANT EN LES POLÍTIQUES DE CONSERVACIÓ

La conservació del patrimoni natural és essencialment una facultat pública, que ha de ser exercida amb responsabilitat pels poders públics, considerant entre d'altres coses, que els ecosistemes proporcionen un conjunt de béns i serveis que fan possible el funcionament de la nostra societat.

Tot i així, la tasca de la conservació ha de ser compartida pel conjunt de la societat, i és importantíssim que el moviment de la custòdia del territori tingui com més impacte millor en el nostre país. Serà una mostra de la vitalitat i del convenciment de la nostra societat vers la biodiversitat i el patrimoni natural.

La custòdia del territori també serà més rellevant en la mesura que si guem capaços de mobilitzar energies i recursos.

Catalunya és un país orgullós de la seva societat civil organitzada. En l'àmbit de la conservació som lluny de la situació que veiem en d'altres països. Per sort, el moviment de custòdia del territori, els darrers anys, ha omplert un buit al nostre país, i cal que tingui un marc favorable pel seu creixement i la seva consolidació. Volem reforçar el paper de la societat civil en la conservació del patrimoni natural, i les entitats de custòdia hi han de jugar un paper central.

III. EL COMPROMÍS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA AMB LACUSTÒDIA

La Generalitat de Catalunya s'ha compromès, mitjançant la Direcció General de Polítiques Ambientals, a desenvolupar un **Pla de treball conjuntament amb la Xarxa de Custòdia del Territori**, com a eina per a la promoció de la custòdia del territori en tots els àmbits.

El Pla de treball DGPA – XCT 2011- 2014 s'articula en vuit línies de treball:

- a) L'establiment d'un **conveni marc de col·laboració** entre la XCT i la Generalitat de Catalunya.

- b) La continuïtat de la **Comissió interdepartamental per al desenvolupament de la custòdia del territori**, per impulsar l'execució de qüestions com ara:
- L'encaix de la custòdia del territori en diferents tipus de contractes
 - La creació d'un registre d'entitats de custòdia i d'un sistema d'homologació dels acords
 - La definició d'oportunitats de participació dels ens locals en la custòdia
 - La custòdia del territori en terrenys de titularitat pública
- c) L'elaboració d'un **programa d'incentius fiscals a la custòdia del territori**. Aquest és un element central del nostre compromís. Els propietaris que es comprometin, amb la signatura d'un acord de custòdia del territori a les seves finques, a garantir i millorar la conservació del patrimoni natural (que és un bé d'interès general per al conjunt del país) ha de poder tenir accés a un tractament fiscal favorable i incentivador.. Aquest és sens dubte un dels elements clau en els països on s'ha desenvolupat abastament la custòdia del territori.
- d) La convocatòria d'una **línia d'ajuts per a desenvolupar programes de custòdia** del territori per part d'entitats de custòdia.
- e) La col·laboració en **el desplegament del projecte Life+ LANDLIFE**, aprovat per la Comissió Europea, i en fase final d'execució. Aquest projecte s'ha centrat en la comunicació i la formació, per impulsar la custòdia del territori com a eina de conservació en l'arc mediterrani occidental. El projecte Landlife inclou la celebració el novembre de 2014 del primer Congrés europeu de custòdia del territori a Barcelona.
- f) **L'organització d'actes institucionals**, com per exemple els congressos de la Xarxa o les Setmanes de la Custòdia.
- g) **El desplegament d'accions marc per a la promoció de la custòdia**.
Es tracta fonamentalment de donar suport als programes i serveis que la XCT porta a terme, com per exemple:
- El Programa de formació i capacitatció
 - L'Estratègia de reforçament de les entitats
 - El Pla de comunicació
- h) La contribució a la regulació de la custòdia del territori en el marc de la futura **Llei de la biodiversitat i el patrimoni natural de Catalunya**.

IV. LA CUSTÒDIA, LLAVOR D'UNA NOVA ECONOMIA

La conservació del patrimoni natural i la bona gestió del territori ha de ser un actiu de la nostra societat, i sens dubte **ha de formar part d'una nova economia** basada en la innovació, l'ús eficient dels recursos naturals, la posada en valor del patrimoni i dels serveis ambientals dels ecosistemes, la identitat cultural, l'eco-emprenedoria, i l'economia baixa en carboni. I aquí la custòdia del territori hi té un paper a jugar però, atenció!, ho ha de demostrar amb fets, amb iniciatives, amb projectes que demostrin al conjunt de la societat la validesa d'aquest postulat.

Des de la DGPA estem treballant en el Pla d'economia verda de Catalunya, perquè els seus postulats s'incorporin progressivament a la nostra economia. Aquest marc permetrà també desenvolupar iniciatives per part de les entitats de custòdia.

Alguns d'aquests projectes ja comencen a despuntar, com el Mercat dels productes de finques amb acords de custòdia, o la visualització del valor afegit que suposa la custòdia per a les finques productives o els serveis associats.

El nivell d'atur de la nostra societat fa que tots els esforços per crear ocupació siguin pocs. Això és un objectiu absolutament prioritari del Govern, ho és també de la resta d'administracions públiques, i ho és també del conjunt dels agents socials. **També la custòdia del territori**, en tota l'amplitud de possibilitats que pot abastar, **pot fer sorgir noves oportunitats d'activitat econòmica i d'ocupació** arrelada al territori i els seus recursos. Això en segons quins territoris pot no ser una realitat menor. Pot ser una realitat important, un camí de desenvolupament basat en la posada en valor del territori, dels seus productes, del seu atractiu, del seu posicionament estratègic.

És molt el que el moviment de la custòdia del territori ha fet en la darre-ra dècada, liderat per la Xarxa de Custòdia del Territori. Ens n'hem de sentir orgullosos com a país, perquè això assenyala una societat més madura, que assumeix compromisos, que no espera que tot ho resolgui el govern de torn, que estableix lligams entre entitats del tercer sector i propietaris de terres, que fa de l'acord voluntari un pacte sòlid de present i de futur.

La dimensió econòmica de la custòdia no esgota pas totes les seves altres dimensions, sinó que les potencia:

- fa més viable la conservació de la biodiversitat
- genera complicitats socials més enllà dels cercles "més convençuts"

- fa d'aparador d'un moviment que guanya força i prestigi al país
- fa que les empreses s'interessin per la custòdia com a estratègia i com a contribució corporativa...

Per assolir aquests ambiciosos objectius en àmbits tan diversos, des dels inicis del moviment de la custòdia del territori hem participat amb la XCT de la preocupació sobre la seguretat jurídica de la custòdia del territori, i particularment dels acords de custòdia.

Considerem que és un pas importantíssim que la reforma del llibre del Codi civil català sobre contractes inclogui de manera novedosa el contracte de custòdia del territori, que estem convençuts que contribuirà a una major normalització jurídica de la custòdia, i suposarà una palanca sòlida des d'on impulsar altres aspectes com la fiscalitat o l'extensió territorial de la custòdia a Catalunya.

Barcelona, 10 de setembre de 2014